

“Всичко, което е жизнено е ирационално, а всичко, което е рационално е антижизнено, тъй като разумът е по същество скептичен”

Мигел де Унамуно

Така поставен този необичаен поглед на живота може да шокира. Всъщност, Унамуно е направил обобщение, една онтологична оценка на живота, съгласно собствените си възгледи.

Така представена, логиката на Унамуно представлява анализ и критика на мисленето, разума и жизнеността. Формата на разума е такъв вид непроменяща се връзка между нашите мисли, която е постоянна и независи от съдържанието на тези мисли. Чрез жизнените закони се гарантира истинността на нашите изказвания, независимо от тяхното съдържание. Разсъждението е също част от мисленето, като представлява съвкупност от взаимосвързани изказвания за някакъв предмет или действие, завършващо с извод или вземане на решение. Разумът е в активна, конструираща позиция спрямо света, а изказванията за света са част от света. То като вид дейност допринася за икономия на физическа енергия. Тъй като жизнеността е част от разума и ако се спазват неговите закони можем да се предпазим от грешни и излишни разсъждения. За разума, като устрем, а не като скептицизъм са характерни някои принципи: на двузначността (разделянето на групи), законът за непротиворечието, който произтича от двоичният принцип за условността, за съчленяването (прости и сложни твърдения), на функционалността (свързване на твърдения по истинност). Мисловните конструкции – от типа на научните хипотези и теории, идеите, обясненията, нормативните регулативи се превръщат в носители на разум в тяхната езикова оформеност на взаимно свързани последователности от твърдения. Това не е скептицизъм, това е желание за познание, което се свързва с рационална жизненост. Референцията играе голяма роля в жизнеността, защото са необходими сведения за качествата на нещата, на субектите, както и предикацията определя и разкрива съдържанието на субекта чрез определен предикат, който е логическо казуемо. В цялата тази постановка философията на разума разглежда екзистенциалните проблеми, които се пораждат в самото изследване и развитие на живота. Последната изследва в частност законите и правилата, които гарантират достоверността или валидността на логическия извод, неговите предпоставки, вследствие на рационалността на живота. А философската логика се явява като срез, в средата на който се събират онтологията, епистемологията и логиката.

Рационален, в този смисъл е подчинен на логиката. Ако се съчетае, с жизнен, то тогава

в същия контекст – подчинен на жизнената логика, тоест на живота, ако пък се приеме, че жизнеността- това е живота, битието, обкръжаващата среда. И обратно, ирационален е всичко, което противоречи на жизнеността, на логиката на спиралата на живота. Скептичен, като термин може да се съотнесе към бъдещ недоверие, но в контекста на мисълта на Унамуну, по – скоро може да се разбира като разум, които се съмнява, но не в откривателския смисъл, който му влагат Декарт и Кант, например. След като търсим общата същност на всички тези термини, следва да разглеждаме мисълта на Унамуну, като универсална теория, която да намира всеобщата същност на нещата и може да обобщи цялостното човешко съществуване. Според скептиците всички явления са истинни, но всяко теоретично положение е толкова истинно колкото и неистинно. Тогава човек е по-добре да запази спокойствие и да не се впуска в разсъждения. Много често именно това скептическо спокойствие се смята за олицетворение на философията.

Затова жизненото състояние е нещо много просто и тъкмо поради това – много сложно. Това означава, че ние сме в състояние да се спрем, да се отърсим от страстите и емоциите и да започнем да осъзнаваме нещата около нас от самото начало, от най-очевидния и достоверен факт. Много е сложно да умееш да се взреш във всяко нещо около теб, да видиш неговия собствен смисъл, идеята на неговия живот и съществуване, да изпиташ съпричастност към това, което става чрез разума си, но не в непрекъснато недоверие. Мъдростта се придобива с опит – с осъзнаване на най-елементарните неща. Само тогава, когато имаме проясняване на всяко свое възприятие, ние можем да се движим и по-нататък – към разбиране на взаимовръзките и системния характер на явленията в света.

Разбулването на битието е жизнен опит, от който израства философията, постоянно обновяван опит за живот в истината. Философията се налага като уникален съзерцателен начин на живот. Себеутвърждаването на разума се извършва със средствата на доказателственост, строга изводимост на следствията от предпоставките, логическа обосновимост. Самото понятие за рационалността изразява: структурираността на космоса, плана, по който той е изграден, закона за неговото битие, но също така и словесно изразения смисъл, който постига умозрително света. Светът е космос, т. е. хармонично и пропорционално устроено единство в многообразието, но е адекватния на неговата природа разум има същите характеристики. Разумното разсъждение също е космично и представлява съвършен смислов аналог на битието и жизнеността.

